

ساس های تختخواب و اهمیت پزشکی آنها

ساس تختخواب از بندپایان انگلی موقت انسان و حیوان می باشد. دو گونه ساس تختخواب وجود دارد که هر دو عموماً از خون انسان تغذیه می کنند که عبارتند از سیمکس لکتولاریوس *Cimex lectularius* که انتشار وسیعی دارد و سیمکس همیپتروس *Cimex hemipterus* که معمولاً به ساس مناطق حاره معروف است و عمدتاً در مناطق گرمسیری دنیای قدیم و جدید و مناطق معتدله یافت می شوند.

ساس بالغ بیضی شکل و بدون بال است که در سطح پشتی - شکمی پهن می باشند. طول آنها حدود ۴-۵ میلیمتر است و وقتی که خونخوردن باشند زرد یا قهوه ای آجری هستند و بعد از خونخواری کاملاً به طور مشخص تیره تر شده به رنگ قهوه ای قرمز یا قهوه ای در می آیند و نسبتاً فربه و کمی بلندتر میشوند.

هر دو جنس نرو ماده خونخوارند و از نظر ایجاد آزار و اذیت به انسان اهمیت مشابهی دارند. خونخواری معمولاً هنگام شب و اختصاصاً قبل از طلوع افتاب و روی افرادی که خوابیده اند انجام میشوند. در صورتی که ساس ها گرسنه باشند در طول روز و در اتاقهای خیلی تاریک و حتی در جاهای روشن خونخواری میکنند.

ساس ها فقط در هنگام خونخواری به طرف انسان می روند و بر خلاف کک ها و شپشها مدت زیادی روی انسان باقی نمی مانند. در مدت روز نمف ها و بالغ ها بی حرکت بوده و در محل های مختلف تاریک و خشک مثل شکاف ها و درزهای وسایل منازل، دیوارها، سقف ها، لابه لای کفپوش های چوبی، زیر درزهای کاغذ دیواری و بین تشک و تختخواب مخفی می شوند.

ساس ها بطور دسته جمعی زندگی میکنند و غالباً به تعداد زیاد در یک محل یافت میشوند.

ماده ها روزانه حدود ۳-۲ تخم در محل اختفای خود مثل شکاف یا درز ساختمان و وسایل منزل می گذرانند. ماده ها چندین هفته تا چندین ماه زنده می مانند و در این مدت ممکن است ۱۵ تا صدها تخم بگذارند. تخم ها معمولاً پس از ۸-۱۱ روز و در صورتی که حرارت حدود ۲۷ درجه سانتیگراد باشد در کمتر از یک هفته باز می شوند. ساس ها دارای ۵ مرحله نمفی بوده و در هر مرحله یکبار یا بیشتر خونخواری لازم است. در صورت نبودن انسان، ساس ها ممکن است از حیوانات مختلفی مانند خرگوش، موش بندری، موش خانگی، مرغ و خروس و سایر پرندگان خونخواری کنند.

اهمیت پزشکی:

ساس ها هیچ یک از بیماری ها را به انسان منتقل نمیکنند ولی در بعضی مناطق خصوصا" در ساختمان های قدیمی و در شرایط بد بهداشتی آلودگی به ساس می تواند باعث ناراحتی قابل ملاحظه شود. عکس العمل گزش ساس ها در افراد متفاوت است ، بعضی افراد حساسیت نداشته و در برخی افراد گزش ساس دردناک، آزاردهنده و التهاب اور است و قادر به خوابیدن نیستند و حتی ممکن است موجب بروز آسم هم بشود. در مواردی بوی ساس هم می تواند تهوع آور باشد. نکته مهم در اهمیت این حشرات در صنعت بروز حوادث شغلی در افراد مورد گزش این افت میباشد.

نکات مهم بهداشتی :

با بازدید شکاف ها و درزها در خانه و دیدن ساس زنده، جلد، نمف ، تخم یا پوسته آنها میتوان بوجود ساس پی برد ، علاوه بر این لکه های کوچک قهوه ای یا سیاه روی ملافه ، دیوار و کاغذ دیواری نشانه وجود ساس می باشد، این لکه ها مدفوع و عمدتا" خون اضافی می باشد که هنگام تغذیه خورده شده است. خانه هایی که شدیداً" به ساس آلوده اند ممکن است بوی خاصی داشته باشند ولی عملاً" این بوی ضعیف به علت وجود بوی قوی تر که ناشی از شرایط بد بهداشتی منزل احساس نمیشود. ساس های ماده، نر و نمف ها هنگام شب از محل های استراحت روزانه خود خارج می شوند تا از افرادی که خوابیده اند، خونخواری کنند و پس از خونخواری برای هضم خون به محل های استراحت خود مراجعت میکنند. هنگامی که ساس ها تحریک می شوند می توانند سریع حرکت کنند چون ساس ها بال ندارند دارای قدرت انتشار محدودی می باشند و بر حسب تصادف ممکن است از یک ساختمان به ساختمان دیگر بروند ولی به طور معمول با وسایل منازل، وسایل خواب و ندرتا" به وسیله لباس و چمدان به اماکن مسکونی جدید وارد میشوند و منتشر میگردند. بخصوص اماکن مسکونی بندری و بندرگاهها می توانند از مراکز آلودگی به ساس باشند. همچنین خرید وسایل دست دوم میتواند باعث ورود ساس ها به منازل شود.

اقدامات کنترلی:

ساس ها پرواز نمیکنند لذا مبارزه با آنها آسان است .

- مسدود کردن شکاف دیوارها، تعویض کاغذ دیواری های کهنه واز بین بردن وسایل چوبی صدمه دیده
- اقدامات نوسازی در منازل و اماکن مسکونی
- استفاده از دستگاههای الکتریکی دورکننده با سموم تدخینی
- استفاده از دورکننده های پوستی
- سم پاشی لوازم خواب و تشک به شرط آنکه قبل از استفاده مجدد در جریان هوا کاملاً خشک شوند.
- سم پاشی کف و دیوار منازل آلوده و وسایل خانه

برخی موارد مهم و موثر در زمینه آلودگی به ساس ها :

- وجود تابلوها و کاغذ های روزنامه ها روی دیوار.
- وجود وسایل خواب کهنه و فرسوده شامل تشک، پتو و ملحفه های پاره و فرسوده
- وجود بخش های چوبی پر درز و شکاف تختهای چوبی
- سم پاشی ناقص و غیر اصولی در فضا و مکانهای آلوده
- جابجایی گسترده وسایل فرسوده و کهنه از یک مکان به مکان دیگر و در نتیجه انتشار آلودگی
- وجود درز و شکاف روی دیوارها و سقف کمپ ها